

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Українська національна свідомість та
ідентичність: психологія виокремлення,
самозбереження, розвитку**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

035.033 Філологія (Слов'янські мови і літератури (переклад включно)), перша-польська; ОП –
Польська мова і література та англійська мова

Спеціальності 035 Філологія

Галузі знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри філософії,
соціології та
релігієзнавства Протокол № 1 від
“29” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Українська національна свідомість та ідентичність: психологія виокремлення, самозбереження, розвитку
Освітня програма	ОП – Польська мова і література та англійська мова
Спеціалізація (за наявності)	035.033 Філологія (Слов'янські мови і літератури (переклад включно)), перша-польська
Спеціальність	035 Філологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Освітній рівень	Бакалавр філології
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	Другий курс 1 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Залік Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1323

2. Опис дисципліни

Проблема неупередженого дослідження феномену української національної свідомості та ідентичності була завжди актуальною. Через ментальність, свідомість та ідентичність забезпечується поєднання відносно самостійних, але взаємопов'язаних явищ – зовнішніх реалій суспільної життєдіяльності людини та внутрішніх змістів функціонування її свідомості у цих реаліях. В українській національній свідомості відображена ментальна культура, що реалізується у пошуку універсальних засад людського буття. Культура нації витворюється протягом дуже довгого часу; починаючи з прообразів етнічної міфології і закінчуючи сучасною поетичною творчістю. Світовідчуття прадавніх українців органічно увійшло в ментальність їхніх нащадків. Національні образи світу, стереотипи поведінки, психічні реакції або оцінки певних подій чи осіб завжди є відображенням етнічної ментальності, тобто того, що можна назвати «духом народу». Національний характер найповніше відображається саме в культурі, в інтелекті нації. Але не слід забувати, що будь-які узагальнюючі характеристики етносу завжди будуть відносними у порівнянні з іншим етносом. Національні відмінності – це перш за все відмінності в психології мислення, яка відображається насамперед у мові, а також у розумовій творчості, що впливає з ментальності етносу.

Українська національна ідея є підґрунтям для виокремлення та розвитку української нації. Її основними елементами є орієнтація на побудову демократичної, правової, суверенної України. Українська національна ідея несе в собі колосальний людський і державо-творчий потенціал. Курс «Українська національна свідомість та ідентичність: психологія виокремлення, самозбереження, розвитку» буде цікавим для студентів гуманітарних факультетів та всіх тих, хто цікавиться психологією, історією України та світовою історією.

Мета. Розкрити особливості суті, механізму дії та впливу на українську національну свідомість та культуротворчу і державотворчу діяльність феноменів ментальності, архетипу, ідентичності у процесі історичного зародження, становлення; представити філософський дискурс української національної свідомості та ідентичності та розкрити його потенціал для подальшого самозбереження і розвитку української нації.

Завдання курсу:

- виявити синергетичну єдність етногенетичних та соціогенетичних елементів змісту свідомості українців;
- окреслити історичні передумови, теоретичні та методологічні засади дослідження ментальності;
- дослідити менталітет як культурно-генетичний код цивілізації;
- розглянути етнокультурну і соціальну типологію форм ментальності;
- охарактеризувати етнокультурну міфотворчість українців;
- визначити місце «архетипу» у системі національної ментальності та ідентичності, окреслити його культурний та соціальний, а також державотворчий зміст;
- дослідити роль і місце національної ідеї та ідеології у формуванні історичної пам'яті української нації;
- розкрити ментальні особливості українців княжої доби, ментальний образ українського народу козацько-гетьманських часів, національні процеси і ментальні трансформації української ідентичності в імперську добу;
- виявити державотворчий потенціал української революції як шансу відродження і утвердження етномоментальної ідентичності українців;
- дослідити деформації менталітету українського народу та особливості його маргіналізації на тлі окупації та комунізації України;
- охарактеризувати український менталітет в умовах відновлення державної незалежності України;
- обговорити проблему національної історичної пам'яті та національної ідентичності в Україні в умовах глобалізації;
- обговорити тему «Україна і світ: паралелі ментальностей».

У процесі опанування курсу «Українська національна свідомість та ідентичність: психологія виокремлення, самозбереження, розвитку» студенти засвоюють передбачені програмою знання і на цій основі набувають необхідних вмінь і навичок для достатньо глибокого аналізу різноманітних подій, процесів і явищ зі сфери політичного, соціально економічного, культурного життя України й світу та робити відповідні власні судження і висновки.

У результаті вивчення курсу студент повинен *знати*:

- поняття «етносу», «народу», «нації»;
- поняття «етногенезу» та «націогенезу» у стосунку до процесів зародження, самозбереження та розвитку національної свідомості;
- поняття «національної свідомості» та «національної ментальності»;
- зміст та особливості української ментальності;
- засади соціально-психологічної концепції етнокультурної міфотворчості особистості;
- поняття «стереотипу» та «архетипу» і їх роль у формуванні «ідентичності»;
- походження ідентичності та її соціальну природу;
- сучасні українські дослідження архетипу як основи ментальності та конструювання ідентичності, вплив їх на українську гуманітаристику;
- особливості зв'язку «національної свідомості», «національної ментальності» та «національної ідентичності»;
- роль національної ідеї та ідеології у формуванні національної культури та державності;
- теоретико-методологічне підґрунтя дослідження ментального обличчя української цивілізації: основні парадигми і наукові школи.
- генезис, принципи, історичні особливості формування ментальної національної та

- громадянської суспільної культури в Україні;
- роль української національної інтелігенції у суспільно-політичному житті України;
- значення інтелігенції в збереженні національної самосвідомості українців;
- особливості державотворчих процесів в Україні на тлі історичних визвольних змагань за українську незалежність.

Студенти повинні вміти:

- вільно володіти понятійним та термінологічним апаратом навчальної дисципліни;
- визначати місце і роль етноментальних факторів у становленні та розвитку політичного, культурного, освітньо-наукового життя України та світу на певному історичному етапі; – аналізувати та використовувати особливості різних підходів до аналізу етноментальних чинників у соціогенезі;
- застосовувати методи культурної, психолінгвістичної та історичної реконструкції та психологічної і філософської рефлексії у висвітленні проблем української національної свідомості, менталітету та ідентичності;
- застосовувати прийоми компаративного (порівняльного) аналізу понять, ідей та теорій, що висвітлюються у курсі;
- простежити генезу української національної ідеї та здійснювати ретроспективний огляд політико-ідеологічних тенденцій у розвитку українського громадянського суспільства та української державності;
- не лише викладати фактичний матеріал, а й здійснювати його аналіз;
- виділяти ключові пункти в матеріалі, що вивчається;
- аналізувати статистичні дані;
- працювати з першоджерелами, науковими публікаціями, різними документами, політичними програмами рекомендованою літературою;
- – систематизувати свої переконання, відпрацювати навички наукової дискусії.

Компетентності

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) та освіти в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність бути критичним, самокритичним і відповідальним за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних контекстах.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності:

ФК 11. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 13. Здатність до організації ділової комунікації. Здатність до надання консультацій з дотриманням норм літературної мови та культури мовлення.

Уточнені фахові компетентності:

- розуміння змісту найважливіших світоглядних проблем;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз особливостей філософських поглядів мислителів різних історико-філософських періодів;
- здатність, критично переосмислюючи стереотипи, глибоко й всебічно висвітлювати основні питання філософії, формулювати й аргументовано захищати власну думку щодо змісту дискусійних положень, проявляючи толерантність до поглядів інших людей на ці проблеми, спрямувати набуті знання з філософії на вироблення методологічних засад своєї особистої гуманітарної і фахової підготовки;
- здатність оперувати найважливішими методами наукового пізнання;
- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі філософських досліджень;
- здатність розрізнити змістовні та формальні складові процесів та явищ, що вивчає філософія;
- здатність аналізувати структуру явищ та процесів, функції елементів систем, що вивчаються філософією;
- здатність аргументувати на захист власної позиції

Програмні результати навчання

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого подальшого навчання й самоосвіти із значним ступенем автономності.

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

Уточнені результати навчання: - розуміти основні проблеми філософії та підходи до їхнього розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів; - мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності; - вміти здійснювати порівняльний аналіз особливостей філософських поглядів мислителів різних історико-філософських періодів; - вміти вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі філософських досліджень;

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	<p>Модуль 1. Теоретичні основи вивчення української національної свідомості та ідентичності.</p> <p>Тема 1. Українська національна свідомість в контексті еногенезу та націогенезу</p>	<p>Мати поняття про «національну свідомість» та «національну ідентичність». Розрізнити архетипно-несвідомий та ціннісно-свідомий аспекти у контексті конфлікту і єдності у дискурсі української національної свідомості та ідентичності. Вміти пояснити механізми сепарації та накопичення етнодосвіду, засади об'єктивації генези етнокультурної моделі. Характеризувати стереотипи поведінки як феномен культурогенезу, вміти викласти особливості опредмечення світоглядних уявлень. Вміти описати стереотипізовані уявлення як передумови формування та втілення національного потенціалу. Могти пояснити зв'язок світотворчого міфу і національної символіки. Вміти розкрити етнокультурний потенціал нації як консолідуєчий чинник сучасного державотворчого процесу. Бути обізнаним із параметрами національної самосвідомості в епоху глобалізації. Вербалізувати психосеміотичні репрезентації етнічної свідомості українців та психосемантичні репрезентації етногенетичного кола понять. Могти перелічити етностереотипи ідилічного топосу та етосу українців: дім, сім'я, дитина. Визначати семантику концепту «українське» в етнічній свідомості українців, пояснювати знакову специфіку територіально-поселенських ментальностей українців. Вербалізувати психосемантичні репрезентації соціогенетичного кола понять в етнічній свідомості українців. Висвітлювати генетичні аспекти етнічної свідомості: онтогенез, етногенез. Здійснювати компаративний аналіз константності етнічної свідомості корінного і некорінного народів. Окреслювати онтогенетичну динаміку етнорелевантної семантики. Конструювати змістову модель психосемантичної структури етнічної свідомості українців.</p>	<p>Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі</p>
2.	<p>Тема 2. Українська національна ментальність як об'єкт наукового аналізу</p>	<p>Вміти характеризувати ментальність як концепт української та зарубіжної гуманітаристики. Знати теоретико-методологічне підґрунтя дослідження ментального обличчя української цивілізації: основні парадигми і наукові школи. Розуміти</p>	<p>Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі</p>

		<p>ментальну сутність і особливості української цивілізації, виявляти сутність менталітету в контексті цивілізаційного розуміння історії. Описувати процес формування менталітету і його різновидностей. Мати поняття про етнічний менталітет та його особливості. Вміти охарактеризувати агрокультурне суспільство і менталітет українців. Визначати модернізаційну константу економічної ментальності. Дискутувати про психоповедінковий менталітет українців. Дискутувати та аналізувати український кордоцентризм у контексті конфлікту міфологій та інтерпретацій.</p>	
3.	<p>Тема 3. Архетипіка української ментальності в контекстах міфотворчості, культуротворчості, соціально-політичної діяльності</p>	<p>Знати засади соціально-психологічної концепції етнокультурної міфотворчості особистості. Тлумачити поняття архетипу та його місце у структурі національної свідомості. Знати сучасні українські дослідження архетипу як основи ментальності та конструювання ідентичності. Комплексно тлумачити інноваційний потенціал архетипно-ціннісного підходу до аналізу процесів соціальної дійсності та його українські контексти. Визначати вплив архетипу і ментальності через призму історії. Представляти філософію та мистецтво як єдність культуротворчого процесу у національній свідомості. Знати про культурний архетип як елемент в системі кодів соціальної діяльності. Знати про соціальні архетипи у структурі становлення національної ідентичності. Мати уявлення про архетипний підхід до державотворчих процесів.</p>	<p>Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі</p>

4.	<p>Тема 4. Українська національна ідентичність як інтегральний психологічний та філософський феномен: ідея, ідеологія, історична пам'ять.</p>	<p>Мати поняття про національну ідею та ідеологію як засоби самозбереження та розвитку національної ідентичності. Вміти простежити генезу української національної ідеї, здійснювати ретроспективний огляд політико-ідеологічних тенденцій: ідея, ідеал, ідеологія. Вміти розкрити психософські засади української національної ідеї: справедливість, рівноправність, свобода, відповідальність. Вміти тлумачити національну ідентичність як ідеологічний конструкт (історичний аспект).</p>	<p>Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі</p>
----	--	--	---

		<p>Характеризувати історичну пам'ять як основу формування національної свідомості. Дискутувати на тему «Історична пам'ять і соціальні функції історії у сучасному світі». Бути здатним описати феномен української інтелігенції, визначати роль української національної інтелігенції у суспільно-політичному житті України та значення інтелігенції в збереженні національної самосвідомості українців. Мати поняття про громадянське суспільство в аспекті дискурсивно-етичних практик, дискутувати про них в українському контексті. Характеризувати політичний вибір як індикатор ментальної зрілості суспільства. Бути здатним дискутувати на теми «Проблема кризи ідентичності в добу трансформації сучасної соціокультурної дійсності»; «Національна ідея – основа консолідації українського суспільства на сучасному етапі».</p>	
5.	<p>Модуль 2. Практичні основи вивчення української національної свідомості та ідентичності.</p> <p>Тема 5. Психологія виокремлення та становлення української ідентичності в національній свідомості: минуле і сьогодення.</p>	<p>2.</p> <p>Усвідомлювати інформацію про архаїко-ментальний вимір релігійних вірувань та світогляду давніх українців. Описувати природно-історичні умови та вплив іноцивілізаційних чинників на формування менталітету українського народу в часи Києворуської держави. Характеризувати владно-політичний менталітет Русі-України на тлі прийняття християнства. Конструювати дискурс про формування етнічної самосвідомості та уявлень праукраїнців про суспільство та соціальну стратифікацію. Дискутувати про повсякденність як синтез успадкованої і набутої ментальності українського народу в Київській, Галицько-Волинській і Литовсько-Руській державах. Знати особливості зародження козацтва і його національно-визвольної місії як повороту в еволюції ментальності українського народу. Вміти назвати ментальні особливості українського козацтва. Могли скласти виступ на теми: «Пам'ять про Руїну як ментальна травма українського народу в контексті Переяслава і Вічного миру»; «Вплив Ренесансу, Реформації та Просвітництва на ментальний розвиток України» тощо.</p>	<p>Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі</p>

6.	<p>Тема 6. Психологія самозбереження та розвитку ідентичності в національній свідомості: минуле і сьогодення.</p>	<p>Могли описати вплив національних процесів на подальший розвиток української ментальності в Австро-Угорській та Російських імперіях. Охарактеризовувати малоросійство як форму пограничної ментальності. Деталізувати внесок в українську культуру етноментальної ідентичності Тараса Шевченка як виразника і носія нової ментальності українців. Аналітично представити ментальний зріз політизації національної ідеї та українського руху другої половини XIX ст. Здійснити наративний екскурс (цикл нарисів) за темами «Велика війна як «зустріч» східних і західних українців у мундирах чужих держав»; «Цивілізаційний вплив Української революції і державотворчих процесів 1917-1921 рр. на українську ментальність»; «Українська Соборність як шанс до ментального відторгнення України від Росії та Польщі»; «Ментально-цивілізаційний вимір російської окупації та більшовизації України. Маргіналізація українського суспільства в інтер'єрі тоталітаризації, репресій та голодоморів»; «Травмування ментальності українців у роки Другої світової війни і повоєнних лихоліть. Рух незгідних як відродження нескореного менталітету українства»; «Суверенізація України і спротив синдрому совкової ментальності. Вплив маргінальності українського політикуму на ментальність суспільства в умовах його посткомуністичного реформування»; «Архаїзація українського суспільства як ментальне явище сьогодення. Прояви неофедалізму в українському менталітеті на фоні транзитних перетворень». Провести дискусію на тему «Еволюція української ментальності в контексті цивілізаційного вибору та євроінтеграції України та її самозахист перед небезпекою російської неоекспансії». Підготувати мультимедійну презентацію «Цього цвіту – по всьому світу»: ментальні карти українських діаспор». Знати засади компаративістики ментальностей народів сучасного світу в умовах глобалізації та мультикультуралізму. Дискутувати на тему: «Національний міф: теоретичні та технологічні виміри». Мати уявлення про спільний учинок етнокультурної</p>	<p>Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі Тести</p>
----	--	---	---

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення

Система дистанційного навчання університету

Література:

1. Безотосний М. Національна ідея – основа консолідації українського суспільства на сучасному етапі // Рідний край. 2013. № 2. С. 69–72.
2. Веденєєв Д. В. Національна пам'ять українського народу в контексті інформаційно-психологічних впливів глобалізованого світу // Державотворчі та цивілізаційні здобутки українського народу. Національна та історична пам'ять. Збірник наукових праць. Вип. 1. Київ : Стилос, 2011. С. 38–52.
3. Вільчинський Ю. Поняття і генеза української національної ідеї // Сучасне суспільство. 1993. № 2. С. 58–68.
4. Винниченко В.. Відродження нації. (Історія української революції (марець 1017р.-грудень 1929 р.). В 3-х част. Київ-Відень,1920. 328 с. [Репринтне видання]
5. Власова Т., Грабовська, І., Пшінько О. Конфлікт цінностей в середовищі українських еліт (філософсько-світоглядний зріз проблеми). Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. 2020. Випуск 25-26. С. 21-28.
6. Гайналь Т., Даниляк Р., Кучера І. Механізми конструювання соціальної пам'яті. Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. Вип.1, Т.5, 2022. С.18-25.:<https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/1076>
7. Гібридна війна: in verbo et in pгахі : монографія / під заг. ред. проф. Р.О. Додонова. Вінниця : ТОВ Нілан-ЛТД, 2017. 412 с.
8. Гнатюк Я.С. Український кордоцентризм у конфлікті міфологій та інтерпретацій: Монографія. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2010. – 184 с.
9. Етнопсихологічний вимір України: семіозис, міфотворчість, ідентичність: моногр. / авт. кол.; під наук. ред. Лозової О.М. – К.: Інтерсервіс, 2014. – 194 с.
10. Даренська М. Національна ідентичність як ідеологічний конструкт (історичний аспект). "Ідеологія в сучасному світі", наук.-практична конф. (2011 ; Київ). Науковопрактична конференція "Ідеологія в сучасному світі", 19–20 жовт. 2011 р. : [матеріали доповідей і виступів]. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. – 223 с. С. 15-16.
11. Дичковська Галина. Ретроспективний огляд політико-ідеологічних тенденцій: ідея, ідеал, ідеологія. Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. Випуск X. С. 21-27.
12. Зашкільняк Леонід. Історична пам'ять і соціальні функції історії у сучасному світі. Україна–Європа–Світ. – Вип. 2: Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини / Гол. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. – 267 с. – с. 156-160.
13. Жаровська Ірина. Роль феномену національної свідомості у державно-правовому просторі. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Випуск 4, Номер 876 (15), 2017. С. 56-60.
14. Історико-психологічна реконструкція психологічної думки в етнокультурному просторі України : монографія / [В.Т. Куєвда, В.М. Летцев, В.Ф. Литовський та ін.] ; за ред. В.Т. Куєвди, В.В. Турбан. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. — 258 с.
15. Калакура, Ярослав Степанович. Ментальний вимір української цивілізації [Текст] / Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. - Київ : Генеза, 2017. - 559 с.
16. Калиновський Ю. Ю. Національна ідея як ціннісна детермінанта державотворчого процесу в Україні // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. Харків, 2016. № 1. С. 98–105.

17. Карась Анатолій. Громадянське суспільство в аспекті дискурсивно-етичних практик: український контекст. **Електронний ресурс**. Режим доступу <https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/resource/edit/91168>
18. Кіндрачук Н. М. За Україну незалежну (Роль Народного Руху України у здобутті незалежності України: 1989 - 1991 рр.) : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2013. 208 с.
19. Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 558 с.
20. Костенко Ліна. Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала. наукові записки. том 17. філологія. Електронний ресурс. https://shron3.chtyvo.org.ua/Kostenko_Lina/Humanitarna_aura_natsii.pdf?
21. Кравченко П. А. Вітчизняний культурно-історичний досвід у системі сучасного державотворення (соціально-філософські аспекти). Київ: Генеза, 2001. 332 с.
22. Кульчицький О. Український персоналізм : філософська й етнопсихологічна синтеза / О. Кульчицький. – Мюнхен-Париж: 1985. – 194 с.
23. Куць О. М. Усвідомлена незалежність: як/чи реалізована етнополітична свобода ? (Українські реалії): монографія. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 368 с.
24. Куєвда В. Психологічні ретроспекції української етнокультурної моделі : монографія / [В. Т. Куєвда, Т. В. Ковтунович] ; за ред. М.-Л. А. Чепи. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 104 с.
25. Левченко Н. В. Національна ідея як чинник державотворення в Україні // Теорія та практика державного управління. 2009. Вип. 2. С. 66–75.
26. С. Д. Литвин-Кіндратюк. Ритуальна поведінка в структурі колективного суб'єкта: психолого-історичний аналіз. Психологічні перспективи. Випуск 24, 2014. С. 205-215.
27. Магера С. Національна ідея як стрижнева основа української культури. Вища освіта України. № 4. 2020. – С. 67-72.
28. Макарова А.О. Актуальність історичної пам'яті української нації. Актуальність історичної пам'яті української нації. Філософські дискурсії = Philosophical Discourses: збірник наукових праць. Івано-Франківськ: Філософська комісія ІФО НТШ, 2023. Вип. 1. 132 с. С. 50-69.
29. Макарова Алла. Архетипно-несвідомий та ціннісно-свідомий аспекти діяльності: конфлікт і єдність у соціально-філософському дискурсі. Матеріали виступу та публікації на «Всеукраїнській науково-практичній конференції (із міжнародною участю) «Психолінгвістичні засади етикетного та конфліктного дискурсів», м.Івано-Франківськ, 2023.
30. Макарова А.О. Архетипний підхід до саморозвитку особистості. Проблеми саморозвитку особистості в сучасному суспільстві : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 15 листоп. 2019 р. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 404 с. С.58-61.
31. Архетипний підхід у сучасних українських дослідженнях соціальної діяльності: досвід Української школи архетипіки. «*Humanitarian Vision*». Volume 6, Number 1, 2020. С. 54-59.
32. Макарова А.О. Архетип як предмет досліджень у сучасній українській гуманітаристиці. *Гілея: науковий вісник*. К.: «Видавництво «Гілея», 2020. Вип. 152 (№ 1). 271 с. С. 171-176.
33. Макарова А.О. Інноваційний потенціал архетипно-ціннісного підходу до аналізу процесів соціальної дійсності. Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. 2020. Випуск 25-26. С. 29-36.
34. Макарова А.О. Культурний архетип як елемент в системі кодів соціальної діяльності. Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку: тези III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м.Переяслав, 16 березня 2020 року) / Гол. ред. К. І. Мізін; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний

університет імені Григорія Сковороди». Переяслав, 2020. 232 с. С.68-71.

35. Макарова Алла. Поняття справедливості: плюралізм термінологічного визначення. Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. Випуск Х. С. 9-15.

36. Макарова А.О. Соціальні архетипи у структурі становлення національної ідентичності. Українська полоністика. Том 18 (2020).

37. Макарова А.О. Феномен архетипу у сучасних українських соціально-філософських рецепціях. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2020. Випуск 1(171). Том 2. С. 29-50.

38. Макарова А.О. Філософія та мистецтво: єдність – у національній свідомості. Досвід проживання російсько-української війни у вимірах пластичного мистецтва, психології мистецтва й арттерапії: зб. тез доп. круглого столу (Івано-Франківськ, 3 лютого 2023 р.) / [упоряд. Світлана Литвин-Кіндратюк, Богдан Кіндратюк]. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2023. 68 с. С. 33-36.

39. Масненко В.В. Історична пам'ять як основа формування національної свідомості. *Історичний журнал*.-2002.-№ 5.-С. 49-62.

40. Мельник Володимир, Сінкевич Ольга. Ідентифікація через споживання в умовах сучасної соціокультурної дійсності. Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. 2016. Випуск 18. С. 3–12.

41. Національна ідентичність в Україні в умовах глобалізації: монографія. МА Козловець, НМ Ковтун - 2010 – Парапан.

42. Недюха М. П. Державотворчий потенціал української національної ідеї «Україна – демократична країна рівних можливостей» // Наукові праці МАУП. 2016. Вип. 48. С. 19–25.

43. Оржель О. Консолідація українського суспільства на основі національної ідеї: перспективи й обмеження (з точки зору європейського досвіду) // *Економіка та держава*. 2012. № 8. С. 102–105.

44. Пасько І. Т., Пасько Я. І. Громадянське суспільство і національна ідея: (Україна на тлі європейських процесів. Компаративні нариси). Донецьк: ЦГО НАН України, УКЦентр, 1999. 289 с.

45. Пасічник В. М. Українська національна ідея як концептуальна основа боротьби з корупцією та проведення інституційних реформ в Україні // *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 34. С. 72–81.

46. Пітулей Вікторія. Свобода і відповідальність: генеза філософської постановки проблеми. Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. Випуск Х. С.15-21.

47. Саух П.Ю. Україна на межі тисячоліть: трансформація духу і випробування національним буттям. – Рівне: Волинські обереги, 2001.

48. Трегуб О. Історична пам'ять як засіб мобілізації національної свідомості /О. Трегуб // *Магістеріум*. Вип. 31. Політичні студії / [упоряд. Кисельов С. О.]. -2008. - С. 25-29.

49. Угрин Л. Колективна ідентичність: конструювання в контексті відносин з іншими // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2015. Вип. 7. С. 340–348.

50. Фартушний А. Українська національна ідея як підстава державотворення: Монографія. Львів : НУ «ЛП», 2000. 308 с.

7. Контактна інформація

Кафедра

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства
Вул. Т. Шевченка, 57, Гуманітарний корпус,
Факультет психології, каб. 503, телефон:
+380342596015; сайт: <https://kfsr.pnu.edu.ua/>;
електронна адреса: kfsr@pnu.edu.ua

Викладач (і) Гостьові лектори	Макарова Алла Олександрівна
Контактна інформація викладача	alla.makarova@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Вимагається дотримання правил доброчесності, самостійне виконання поставлених викладачем завдань, переклад та виклад навчальних матеріалів державною українською мовою</p> <p>Не допускається передавання паролю до свого облікового запису до системи дистанційного навчання</p> <p>Інформація щодо результатів тестування, виконання індивідуальних / групових робіт, презентації результатів самостійної роботи, загальна оцінка змістового модуля в цілому надається кожному студенту індивідуально. Неприпустимими є плагіат та списування.</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Присутність і робота студентів на лекційних, семінарських заняттях є обов'язковою. Під час навчання в режимі онлайн присутність студента фіксується за наявності включеної відеокамери та прописаного ідентифікатора (прізвище та ім'я студента). Теоретичні матеріали з курсу, а також додаткові ресурси для його засвоєння є доступними на сайті дистанційної освіти (за поданим вище посиланням), у бібліотеці університету та у форматі електронної інформації на сайті бібліотеки університету http://lib.pnu.edu.ua/, https://dlearn.pnu.edu.ua/.</p> <p>Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій (не пізніше одного тижня після пропущеного заняття).</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах.</p> <p>При виставленні заліку (мінімум 50 балів, максимум 100 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному оцінюванні і здачі індивідуальної</p>

	<p>та самостійної робіт під час аудиторних занять (60 балів), при виконанні підсумкової контрольної тестової роботи – 40 балів), яка проводиться у письмовій або електронній формах.</p> <p>Студент, який не набрав мінімум 50 залікових балів (з можливих 100 балів) за відомістю №1, користується повторним правом на складання заліку за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов'язкове електронне тестування.</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідною поведінкою вважається будь-який вид паління в приміщеннях університету, поява в стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння, публічна лайка, вияви ксенофобії, расизму, інші різновиди нетерпимості.
Додаткові бали	При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – написання есе на довільну тему в межах тематики дисципліни.
Неформальна освіта	Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу

Викладач

Макарова А.О.